

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Kaupunginvaltuusto

Kokouskutsu ja esityslista

Aika 19.05.2025 18:00 -

Paikka Kaupungintalo, valtuustosali

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Kutsutut	Rostedt Juha	kv:n puheenjohtaja	
	Falk Sonja	kv:n 1. varapuheenjohtaja	
	Lehto Rami	kv:n 2. varapuheenjohtaja	
	Aaltonen Eveliina	valtuutettu	
	Aaltonen Kalle	valtuutettu	
	Arvaja Pertti	valtuutettu	
	Bruneau Milla	valtuutettu	
	Elomaa Ville-Veikko	valtuutettu	
	Harmaala Miina	valtuutettu	
	Heromaa-Karjalainen Siru	valtuutettu	
	Hildén Sirkku	valtuutettu	
	Kaasinen Hannu	valtuutettu	
	Kaikkonen Jouni	valtuutettu	
	Kari Mika	valtuutettu	
	Karjalainen Pasi	valtuutettu	
	Kastehelmi Minerva	valtuutettu	
	Kiljunen Raimo	valtuutettu	
	Kupiainen Anna Kaisa	valtuutettu	
	Laakso Jetta	valtuutettu	
	Lampinen Minna	valtuutettu	
	Lientola Elisa	valtuutettu	
	Lindqvist Marko	valtuutettu	
	Lindroos Mikko	valtuutettu	
	Liukkonen Niko	valtuutettu	
	McCarron Francis	valtuutettu	
	Mäkynen Maria	valtuutettu	
	Nieminen Mira	valtuutettu	
	Niinistö Sari	valtuutettu	
	Närhi Anita	valtuutettu	
	Oksanen Reijo	valtuutettu	
	Pakkanen Lasse	valtuutettu	
	Putula Toni	valtuutettu	
	Puusaari Riina	valtuutettu	

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

	Pykäläinen Jari	valtuutettu	
	Päätaalo Oskari	valtuutettu	
	Rahkonen Hannu	valtuutettu	
	Rantanen Ida	valtuutettu	
	Ratia Jorma	valtuutettu	
	Ripatti Tapani	valtuutettu	
	Rissanen Jari	valtuutettu	
	Ruhberg Jukka	valtuutettu	
	Ruuska Sinikka	valtuutettu	
	Sairomaa Tomi	valtuutettu	
	Saloranta Tuija	valtuutettu	
	Seesvaara Eero	valtuutettu	
	Skinnari Ville	valtuutettu	
	Sorsa Tuomas	valtuutettu	
	Talja Martti	valtuutettu	
	Tapiola Juha	valtuutettu	
	Tuomi Maarit	valtuutettu	
	Vaara Ulla	valtuutettu	
	Vahter Merja	valtuutettu	
	Wallenius Jani	valtuutettu	
	Viinikka Anneli	valtuutettu	
	Viljamaa Juha	valtuutettu	
	Virta Sanna	valtuutettu	
	Virrankorpi Janne	varavaltuutettu	valtuutettu Marju Markkasen tilalla
	Uosukainen Kimi	varavaltuutettu	valtuutettu Pekka Komun tilalla
	Pusa Matias	varavaltuutettu	valtuutettu Ville Hälisen tilalla
	Kyynäräinen Niko	kaupunginjohtaja	
	Laavi Elina	elinvoimajohtaja	
	Alho Olli	kaupunkikehitysjohtaja	
	Granqvist Tiina	sivistysjohtaja	
	Keitaanranta Mira	henkilöstöjohtaja / konsernihallinnon johtaja	
	Virkkunen Pekka	lakiasiainjohtaja	
	Hämäläinen Veera	viestintäjohtaja	
	Kaikkonen Miika	nuorisovaltuuston edustaja	
	Kovero Anniina	hallintojohtaja, pöytäkirjanpitäjä	

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahti 14.5.2025

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja

Käsiteltävät asiat

§	Otsikko	Sivu
40	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	5
41	Pöytäkirjan tarkastajat	6
42	Tarkastuslautakunnan vuoden 2024 arviointikertomus	7
43	Lahden kaupungin tilinpäätös vuodelta 2024, tilintarkastuskertomus ja vastuuvapaus	12
44	Talouden ja toiminnan seurantaraportti 1.1.–31.3.2025	20
45	Kaupunginvaltuuston toimikauden 2021-2025 päättäjäisjuhlan kulujen hyväksyntä	22
46	Hallintosäännön muuttaminen	24
47	Luettelo kuntavaaleissa valtuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään	29
48	Valtuustoaloite: Ruolan Ostoskeskus ja sen luonteiskulmaan sijoittuva Möysän Liiketalo saisi sr-merkinnän tai sitä tarkasteltaisiin ympäristöä säilyttävin periaattein	34
49	Valtuustoaloite: Lahden Viuhassa ja Ahtialassa sijaitsevan Sipurantien liikenneturvallisuuden välitön parantaminen kustannustehokkaasti ja nopeasti	42
50	Valtuustoaloite: Ultraprosessoidun ruoan poistaminen Lahden päiväkotien ja koulujen ruokailusta ja sen korvaaminen ravitsemuksellisesti laadukkaammilla vaihtoehdoilla	48
51	Valtuustoaloite: Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen Lahden kaupungissa	56
52	Kokouksessa jätettävät valtuustoaloitteet	67

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 19.05.2025

40
Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja toteaa kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Kaupunginvaltuusto
Esityslista
Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 19.05.2025

nro 4

41

Pöytäkirjan tarkastajat

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valitaan valtuutetut Maria Mäkynen ja Francis McCarron.

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 19.05.2025

42 Tarkastuslautakunnan vuoden 2024 arviointikertomus

407/00.04.00.01/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

tarkastaja Maija Hyppölä, p. 044 482 0901

Päätös

Esittelijä

tarkastuslautakunta

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto päättää tarkastuslautakunnan ehdotuksen mukaisesti

1) merkitä tiedokseen tarkastuslautakunnan 6.5.2025/32 § hyväksymän Lahden kaupungin arviointikertomuksen vuodelta 2024,

2) kehottaa kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin seuraavien tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esitettyjen asioiden osalta sekä ilmoittamaan niistä kaupunginvaltuustolle 1.9.2025 mennessä:

- millä toimenpiteillä voidaan vauhdittaa ydinkeskustan rakentamista tyhjien tonttien ja purkukuntoisten rakennusten osalta,

- miten nopeutetaan tyhjilleen jääneiden kustannuksia aiheuttavien julkisten rakennusten, kuten mm. Salinkallion koulun purkamista,

Kaupunginvaltuusto Esityslista

nro 4

- selvitetään, onko nykymuotoisen kunnossapidon hoidonjohtourakkajärjestelmän jatkaminen kaupungin edun mukaista ja mitkä olisivat vaihtoehdot,
- selvitetään, miten yleishyödyllinen taide- ja kulttuuritoiminta sekä markkinaehtoinen liiketoiminta eriytetään kirjanpidollisesti Eventum Lahti Oy:n toiminnassa ja onko nyt myönnetty vuokratuki julkista piilotukea,
- millä toimenpiteillä voidaan vähentää nuorten lisääntynyttä päihteiden käyttöä sekä alueellista ja sosiaalista eriytymistä,
- sekä muista mahdollisista tässä arviointikertomuksessa esiin tulleista asioista harkintansa mukaan.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Tarkastuslautakunta, 06.05.2025

§ 32

Päätös

Tarkastuslautakunta päättää hyväksyä aiemmissa kokouksissa laatimansa Lahden kaupungin arviointikertomuksen vuodelta 2024 ja saattaa sen kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Samalla lautakunta ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se kehottaisi kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin seuraavien tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esitettyjen asioiden osalta sekä ilmoittamaan niistä kaupunginvaltuustolle 1.9.2025 mennessä:

- millä toimenpiteillä voidaan vauhdittaa ydinkeskustan rakentamista tyhjien tonttien ja purkukuntoisten rakennusten osalta,

Kaupunginvaltuusto Esityslista

nro 4

- miten nopeutetaan tyhjilleen jääneiden kustannuksia aiheuttavien julkisten rakennusten, kuten mm. Salinkallion koulun purkamista,
- selvitetään, onko nykymuotoisen kunnossapidon hoidonjohtourakkajärjestelmän jatkaminen kaupungin edun mukaista ja mitkä olisivat vaihtoehdot,
- selvitetään, miten yleishyödyllinen taide- ja kulttuuritoiminta sekä markkinaehtoinen liiketoiminta eriytetään kirjanpidollisesti Eventum Lahti Oy:n toiminnassa ja onko nyt myönnetty vuokratuki julkista piilotukea,
- millä toimenpiteillä voidaan vähentää nuorten lisääntyntä päihteiden käyttöä sekä alueellista ja sosiaalista eriytymistä,
- sekä muista mahdollisista tässä arviointikertomuksessa esiin tulleista asioista harkintansa mukaan.

Esittelijä

tarkastusjohtaja Ollikka Reijo

Päätösehdotus

Tarkastuslautakunta päättää hyväksyä aiemmissa kokouksissa laatimansa Lahden kaupungin arviointikertomuksen vuodelta 2024 ja saattaa sen kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Samalla lautakunta ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että se kehottaisi kaupunginhallitusta ryhtymään toimenpiteisiin seuraavien tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esitettyjen asioiden osalta sekä ilmoittamaan niistä kaupunginvaltuustolle 1.9.2025 mennessä:

- millä toimenpiteillä voidaan vauhdittaa ydinkeskustan rakentamista tyhjien tonttien ja purkukuntoisten rakennusten osalta,
- miten nopeutetaan tyhjilleen jääneiden kustannuksia aiheuttavien julkisten rakennusten, kuten mm. Salinkallion koulun purkamista,
- selvitetään, onko nykymuotoisen kunnossapidon hoidonjohtourakkajärjestelmän jatkaminen kaupungin edun mukaista ja mitkä olisivat vaihtoehdot,

Kaupunginvaltuusto Esityslista

nro 4

- selvitetään, miten yleishyödyllinen taide- ja kulttuuritoiminta sekä markkinaehtoinen liiketoiminta eriytetään kirjanpidollisesti Eventum Oy:n toiminnassa ja onko nyt myönnetty vuokratuki julkista piilotukea,
- millä toimenpiteillä voidaan vaikuttaa nuorten lisääntyneeseen päihteiden käyttöön sekä alueelliseen ja sosiaalisen eriytymiseen,
- sekä muista mahdollisista tässä arviointikertomuksessa esiin tulleista asioista harkintansa mukaan.

Perusteluosa

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunta antaa kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset.

Lahden kaupunginhallitus on antanut vuoden 2024 tilinpäätöksessä selvityksen valtuuston talousarviossa asettamien tavoitteiden toteutumisesta.

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tämän säännöksen mukaisesti asian valtuustolle esittelee tarkastuslautakunta.

Lautakunnan jäsenet ja arviointiin osallistuneet varajäsenet ovat ilmoittaneet seuraavat esteellisyydet, joilta osin he eivät ole osallistuneet arviointikertomuksen laadintaan:

Hannu Rahkonen: Lahden Talot Oy:n ja Lahden Asunnot Oy:n hallituksen jäsen,

Ville-Veikko Elomaa: Lahti Aqua Oy:n ja Työterveys Wellamo Oy:n hallituksen jäsen,
Lahden Pysäköinti Oy:n hallituksen puheenjohtaja,

Lasse Koskinen: Lahden Seudun Kehitys Ladec Oy:n hallituksen jäsen,

Kaupunginvaltuusto Esityslista

nro 4

Mona Pyykkönen: Lahden seudun joukkoliikennelautakunnan jäsen,

Johanna Tuliainen: Koulutuskeskus Salpaus -kuntayhtymän viranhaltija,

Jukka Pietiläinen: Lahden seudun joukkoliikennelautakunnan ja Koulutuskeskus
Salpaus -kuntayhtymän yhtymähallituksen jäsen.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: Konsernipalvelut/lausuntopyynnöt liikkelle, tarkastuslautakunta

Liitteet

- 1 Lahden kaupungin arviointikertomus 2024

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 19.05.2025

43

Lahden kaupungin tilinpäätös vuodelta 2024, tilintarkastuskertomus ja vastuuvapaus

5497/02.00.01.01/2023

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

talousjohtaja Tiina Mörsky, p. 050 383 6502

laskentapäällikkö Kati Helin, p. 044 716 1059

tarkastaja Maija Hyppölä, p. 044 482 0901

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus ja tarkastuslautakunta

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus: Kaupunginvaltuusto hyväksyy

1) vuoden 2024 tilinpäätöksen siten, että tilinpäätöksessä tilikauden tulos on
-9 751 202,31 euroa alijäämäinen, sekä

2) tilinpäätöskirjaan sisältyvän esityksen tilikauden 2024 tuloksen käsittelystä
seuraavasti:

- Kirjataan investointeihin liittyvää poistoeron vähennystä 736 753,59 euroa.
- Kirjataan rahastojen vähennystä vahinkorahastolle museon taidekokoelman vahingoittumisesta. Rahastojen vähennys on 83 311,20 euroa.
- Lahden kaupungin tilikauden 2024 alijäämäksi muodostuu edellä mainittujen kirjausten jälkeen -8 931 137,52 euroa, joka vähennetään edellisinä tilikausina

kertyneestä ylijäämästä.

Samalla kaupunginvaltuusto merkitsee tiedoksi liitteenä olevan Lahden kaupungin henkilöstökertomuksen vuodelta 2024.

Tarkastuslautakunta: Kaupunginvaltuusto

1. merkitsee tilintarkastuskertomuksen 2024 tiedokseen,
2. hyväksyy tilinpäätöksen,
3. myöntää vastuuvapauden tilivelvollisille tilikaudelta 2024.

Kaupunginhallituksen 24.3.2025 § 94 tekemän päätöksen jälkeen tilinpäätöskirjan liitetietoihin sivuille 99 ja 104 on tehty tekniset korjaukset hallintolain 51 §:n (kirjoitusvirheen korjaaminen) nojalla.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Kaupunginvaltuuston päätöksen valmistelu:

Kuntalain mukaan kunnanhallituksen on valmisteltava valtuustossa käsiteltävät asiat lukuun ottamatta mm. hallinnon ja talouden tarkastusta koskevia asioita, jotka tarkastuslautakunnan on valmisteltava. Valtuuston päätöksen valmistelu kuuluu tilinpäätöstä koskevan päätösehdotuksen osalta kaupunginhallitukselle (24.3.2025/§ 94).

Tilintarkastuskertomuksen ja siihen liittyvän tilinpäätöstä ja vastuuvapautta koskevan päätösehdotuksen osalta valmistelu kuuluu tarkastuslautakunnalle (6.5.2025/§ 34).

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Tarkastuslautakunta, 6.5.2025

34 §

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

tarkastusjohtaja Ollikka Reijo

Päätösehdotus

Tarkastuslautakunta ehdottaa kaupunginvaltuustolle, että:

1. se merkitsee tilintarkastuskertomuksen 2024 tiedokseen,
2. tilinpäätös hyväksytään,
3. vastuuvapaus myönnetään tilivelvollisille tilikaudelta 2024.

Perusteluosa

Kaupunginhallitus on 24.3.2025 allekirjoittanut kaupungin tilinpäätöksen vuodelta 2024 ja tehnyt kaupunginvaltuustolle esityksen tilikauden tuloksen käsittelystä.

Kuntalain 125 §:n mukaan tilintarkastajan on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on myös esitettävä, onko tilinpäätös hyväksyttävä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle (tilivelvollinen) myöntää vastuuvapaus.

BDO Audiator Oy vastuullisena tilintarkastajanaan JHT, HT Minna Ainasvuori antaa 6.5.2025 päivätyn tilintarkastuskertomuksen Lahden kaupungin vuoden 2024 hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastamisesta.

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Tämän säännöksen mukaisesti asian valtuustolle esittelee tarkastuslautakunta.

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 24.03.2025

§ 94

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

”Tilikauden 2024 tuloksen käsittely

Hyväksyttäväksi esitetyssä tilinpäätöksessä tilikauden tulos on

-9 751 202,31 euroa alijäämäinen. Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelyksi seuraavaa: Kirjataan investointeihin liittyvää poistoeron vähennystä 736 753,59 euroa. Kirjataan rahastojen vähennystä vahinkorahastolle museon taidekokoelman vahingoittumisesta. Rahastojen vähennys on 83 311,20 euroa. Lahden kaupungin tilikauden 2024 alijäämäksi muodostuu edellä mainittujen kirjausten jälkeen -8 931 137,52 euroa, joka vähennetään edellisinä tilikausina kertyneestä ylijäämästä.

Kaupunginhallitus päättää allekirjoittaa vuoden 2024 tilinpäätöksen ja toimittaa sen tilintarkastajan tarkastettavaksi.

Kaupunginhallitus merkitsee tiedoksi liitteenä olevan Lahden kaupungin henkilöstökertomuksen vuodelta 2024 sekä saattaa asian kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lisäksi kaupunginhallitus päättää oikeuttaa Lahden konsernihallinnon tekemään allekirjoituksen jälkeen teknisluonteisia korjauksia ja täydennyksiä tilinpäätöksen valtuustolle meneviin kappaleisiin, jos kaupunki tai Provincia Oy:n kirjanpitoyksikkö toteaa sellaiseen tarvetta.”

Perusteluosa

Kuntalain 113 § mukaan: "Kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa.

Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet sekä kunnanjohtaja tai pormestari.”

Kuntalain 115 § mukaan: "Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi kunnan tai kuntakonsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi. Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.”

Tilinpäätös 2024

Lahden kaupungin tilinpäätös vuodelta 2024 (liitetään pöytäkirjaan) osoittaa tilikauden tulokseksi -9 751 202,31 euroa.

Tilinpäätöksen keskeiset tunnusluvut:

- toimintakate -321,4 milj. euroa
- vuosikate 46,4 milj. euroa
- tilikauden tulos -9,8 milj. euroa
- tilikauden alijäämä -8,9 milj. euroa
- vuosikate/poistot 82,6 %
- investointien tulorahoitus 74,9 %
- kassan riittävyys 142,4 pv
- taseen loppusumma (=omaisuuden yhteenlaskettu jälleenhankinta-arvo) 1 433,1 milj. euroa
- omavaraisuusaste 48,3 %
- suhteellinen velkaantuneisuus 158,0 %
- asukasmäärä 121 383 (ennakkotieto)
- henkilöstön lukumäärä 3 618 (sisältää työllistetyt)

Lahden kaupungin tilikauden 2024 alijäämäksi muodostuu edellä mainittujen kirjausten jälkeen -8 931 137,52 euroa, joka vähennetään edellisinä tilikausina kertyneestä ylijäämästä (254,7 milj. euroa), jonka jälkeen ylijäämä on yhteensä 245,8 miljoonaa euroa.

Lahti-konserni sisältyy Lahden kaupungin tilinpäätökseen.

Lahti-konsernin keskeiset tunnusluvut:

-toimintakate -245,3 milj. euroa

-vuosikate 149,3 milj. euroa

-tilikauden tulos 37,8 milj. euroa

-tilikauden ylijäämä 28,6 milj. euroa

-vuosikate/poistot 133,9 %

-taseen loppusumma (=omaisuuden yhteenlaskettu jälleenhankinta-arvo) 2 188,2 milj. euroa

-omavaraisuusaste 41,4 %

-suhteellinen velkaantuneisuus 149,8 %

-henkilöstön lukumäärä 5 488

Kertynyt ylijäämä konsernitaseessa on 472,0 milj. euroa 31.12.2024.

Lahden kaupungin strategian mittareiden toteutuminen 2024 on esitetty tilinpäätöskirjassa sivulta 40 alkaen.

Lahden kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 14.3.2022 Lahden kaupungin päivitetyn strategian. Strategian perustavoitteiden toteutumista seurataan strategisilla mittareilla, jotka kuvaavat kehityksen suuntaa yleisellä tasolla.

Kaupunginvaltuusto Esityslista

nro 4

Strategiset mittarit eivät suoraan kuvaa organisaation oman toiminnan vaikuttavuutta, sillä mittareiden toteutumiseen vaikuttavat myös kaupunkikonsernin ulkopuoliset tekijät. Oman toiminnan strategialähtöisyys varmistetaan kytkemällä talousarvio, sekä siihen kirjattavat toiminnalliset tavoitteet kiinteästi kaupungin strategiaan. Toiminnallisten tavoitteiden seuranta tehdään puolivuosittain.

Allekirjoittamaton tilinpäätöskirja on kaupunginhallituksen jäsenten luettavissa CloudMeetingin oheismateriaalina perjantaina 21.3.2025.

Tilinpäätös on julkaisuvapaa 25.3.2025 klo 10.00.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Provincia Oy/kirjanpito (kirjanpito@provincia.fi), Audiator Oy / minna.ainasvuori@bdo.fi, konsernihallinto, sivistyksen palvelualue, kaupunkiympäristön palvelualue, Lahden Tilakeskus, Lahden kaupunginteatteri, Lahden kaupunginorkesteri, Talouspalvelut

Liitteet

- 2 Henkilöstökertomus 2024
- 3 Lahden kaupungin tilinpäätös 2024
- 4 Tilintarkastuskertomus 2024

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 19.05.2025

44

Talouden ja toiminnan seurantaraportti 1.1.-31.3.2025

1549/02.00.01.00/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

talousjohtaja Tiina Mörsky p. 050 383 6502

johtava controller Miia Karetjoki p. 044 482 0656

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedokseen Lahden kaupungin talouden ja toiminnan seurantaraportin ajalta 1.1.-31.3.2025.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 12.05.2025

§ 137

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee tiedokseen Lahden kaupungin talouden ja toiminnan seurantaraportin ajalta 1.1.-31.3.2025.

Samalla kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:
"Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedokseen Lahden kaupungin talouden ja toiminnan seurantaraportin ajalta 1.1.-31.3.2025."

Perusteluosa

Kaupunginhallituksen 2.12.2024 § 413 hyväksymässä talousarvion toimeenpano-ohjeessa on määritetty, että kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle raportoidaan neljännesvuosittain talouden ja toiminnan toteumasta sekä ennusteesta kaupunki- ja konsernitasolla.

Konsernihallinto on valmisteellut seurantaraportin, joka sisältää Lahden kaupungin talouden ja toiminnan näkymän, Lahti-konsernin välitilinpäätöksen ja tytäryhteisöjen osavuositarkastukset. Kaupunginhallitus merkitsee asian tiedokseen ja lähettää sen edelleen kaupunginvaltuustolle tiedoksi.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kv: -

Liitteet

5 Talouden ja toiminnan seurantaraportti 1.1.-31.3.2025 KV

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 19.05.2025

45

Kaupunginvaltuuston toimikauden 2021-2025 päättäjäisjuhlan kulujen hyväksyntä

312/00.01.02.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

juristi Anu Valtavaara, p. 044 482 6809

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee asian tiedokseen.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 12.05.2025

§ 138

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää hyväksyä kaupunginvaltuuston päättäjäisjuhlan
kustannukset.

**Kaupunginvaltuusto
Esityslista**

nro 4

Samalla kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee asian tiedokseen.”

Perusteluosa

Kaupunginvaltuustolle on perinteisesti järjestetty päätösjuhla toimikauden päättyessä. Valtuuston toimikauden 2021–2025 päätösjuhla järjestetään 23.5.2025 ravintola Walimolla.

Päätösjuhlaan on kutsuttu 59 varsinaista valtuutettua, 27 varavaltuutettua, nuorisovaltuuston edustaja, kaupunginvaltuuston kokouksiin osallistuneet viranhaltijat ja valtuustoryhmien edustamien puolueiden kunnallisjärjestöjen edustajat sekä edellä mainittujen seuralaiset.

Juhlapaikka, jonka kautta myös tarjoilut tilataan, on valittu hintatiedustelujen perusteella. Hintoja tiedusteltiin kolmelta palveluntarjoajalta yhteensä viidestä eri juhlatilasta. Juhlapaikaksi valittiin edullisin tarjous.

Päättäjäisjuhlan järjestelyjen kustannusarvio on noin 25 700 euroa (sis. alv). Kokonaissumma sisältää tilavuokran ja henkilökuntakulut, illalliset, alkumaljat ja ruokajuomat, esiintyjät, tekniikan, koristelut ja kukat. Kulut maksetaan valtuuston kustannuspaikalta 1102.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kv: -

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 19.05.2025

46
Hallintosäännön muuttaminen

5613/00.01.01.00/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

juristi Anu Valtavaara, p 044 482 6809

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy liitteenä olevan hallintosäännön tulemaan voimaan 1.6.2025 alkaen. Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 12.05.2025

§ 139

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

"Kaupunginvaltuusto hyväksyy liitteenä olevan hallintosäännön tulemaan voimaan 1.6.2025 alkaen. Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti."

Perusteluosa

Kaupunginvaltuusto on päättänyt uudesta 1.6.2025 voimaan tulevasta hallintosäännöstä päätöksissään 07.10.2024 § 106, 09.12.2024 § 132 ja 10.03.2025 § 28. Hallintosääntöön ehdotetaan tehtäväksi vielä seuraavat alla esitetyt muutokset ennen sen voimaantuloa.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Tarkastuslautakunnan jäsenmäärää ehdotetaan nostettavaksi valtuuston 7.10.2024 § 106 päättämästä 11 jäsenestä takaisin aiempaan 13 jäseneen. Laajempi kokoonpano on tarkoituksenmukaista tarkastuslautakunnan tehtävien laajuuden ja vaativuuden vuoksi. Muutos tehdään hallintosäännön yleisten määräysten 2 §:ään.

Nuorisovaltuuston kokoonpano

Nuorisovaltuustoa koskevasta määräyksestä esitetään poistettavaksi kohta, jonka mukaan nuorisovaltuusto "koostuu vuosittain valittavista jäsenistä ja varajäsenistä (koulujen ja 2. asteen oppilaitosten oppilaskuntien edustajat sekä yleiskokousedustajat)".

Lahden nuorisovaltuusto on halunnut siirtyä noudattamaan omassa toiminnassaan kaksivuotista toimikautta. Pidempi toimikausi tarjoaa paremmat edellytykset kehittää nuorisovaltuuston toimintaa ja vahvistaa jäsenten sitoutumista siihen. Jatkossa, ellei kaupunginhallitus asettamispäätöksessään muuta määrää, nuorisovaltuuston kokoonpano määräytyisi kokonaisuudessaan Lahden nuorisovaltuuston sääntöjen mukaisesti. Sääntöjen mukaan nuorisovaltuustoon

voivat hakea Lahden kaupungin asukkaat, jotka ovat valtuustokauden alkaessa vähintään 13- ja enintään 20-vuotiaita. Nuorisovaltuustossa voi olla enintään 20 jäsentä.

Hallintosäännön yleisten määräysten 8 §:n 1 momentti kuuluisi jatkossa seuraavasti:

Kaupunginhallitus asettaa toimikaudekseen nuorisovaltuuston. Ellei kaupunginhallitus asettamispäätöksessään muuta määrää, nuorisovaltuuston kokoonpanoon sovelletaan Lahden nuorisovaltuuston sääntöjä. Nuorisovaltuusto toimii sivistyksen palvelualueella, joka huolehtii nuorisovaltuuston toimintaedellytyksistä. Nuorisovaltuuston tehtävät ovat kuntalain (410/2015) mukaiset.

Kaupungin henkilöstöön kuuluvan korvausvelvollisuudesta päättäminen

Kaupunginhallitusta ja konsernihallintoa koskevan toimivaltataulukon Talousasiat-osiosta ehdotetaan poistettavaksi seuraava kaupunginhallituksen päätösvaltaan kuuluva kohta:

”Lykkäyksen tai vapautuksen myöntäminen kaupungin palveluksessa olevien viranhaltijoiden tai työntekijöiden velvollisuudesta korvata kaupungille aiheutuneet vahingot, ei kuitenkaan, mikäli asianomainen on kuntalain 75 §:ssä tarkoitettu tilivelvollinen tai mikäli vahinko on aiheutettu tahallisesti taikka törkeästä tuottamuksesta.”

Kyseinen erillismääräys ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana. Kaikkiin henkilöstön korvausvelvollisuusasioihin sovellettaisiin Yhteiset talousasiat -taulukon säännöstä, jonka mukaan:

Helpotuksen, vapautuksen tai lykkäyksen myöntäminen kunnallisen maksun ja sille määrätyn viivästyskoron sekä yksittäistapauksessa kaupungille

tulevan yksityisoikeudellisen maksun, korvauksen tai saatavan suorittamisesta alaisensa yksikön osalta, milloin se säädösten tai määräysten mukaan on sallittua.

> 25.000 €/päättös: KH, lautakunnat

<= 25.000 €/päättös: kaupunginjohtaja, palvelualuejohtaja, KH:n alaisen taseyksikön johtaja, jollei palvelualuekohtaisissa osioissa ole toisin mainittu.

Koska palvelualueiden omissa erillissäännöissä ei ole asiasta poikkeavaa määräystä, on johdonmukaista, ettei sellaista tarvita myöskään konsernihallintoa koskevassa osiossa.

Osayleiskaavan lisääminen kaupunkiympäristön palvelualueen toimivaltatauluktoon

Hallintosäännöstä on aiemmin puuttunut määritelty prosessi osayleiskaavoille, joten se on tarpeenmukaista lisätä kaupunkiympäristön palvelualueen toimivaltatauluktoon.

Esitystekniset muutokset

Edellä esitettyjen lisäksi hallintosääntöön esitetään tehtäväksi pieniä esitysteknisiä muutoksia ja tekstin korjauksia, jotka on esitetty liitteessä.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Ote: Nuorisovaltuusto

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Säädöskokoelma

Liitteet

- 6 Hallintosäännön muutosten koonti (muutokset näkyvillä)
- 7 Hallintosääntö 1.6.2025 alkaen

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 19.05.2025

47

Luettelo kuntavaaleissa valtuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään

1660/00.00.01.02/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

keskusvaalilautakunnan sihteeri Sini Sulka, p. 044 482 6810

juristi Anu Valtavaara, p. 044 482 6809

valmistelusihteeri Marja Loippo, p. 044 482 6057

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedokseen keskusvaalilautakunnan antaman
luettelon kuntavaaleissa 2025 valtuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 12.05.2025

§ 140

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedokseen keskusvaalilautakunnan antaman luettelon kuntavaaleissa 2025 valtuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään.”

Perusteluosa

Vaalilain 95 §:n mukaan kunnan keskusvaalilautakunnan on viipymättä kuntavaalin tuloksen vahvistamisen jälkeen annettava valtuustolle luettelo valtuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään.

Keskusvaalilautakunta on 16.4.2025 § 39 vahvistanut kuntavaalin 2025 tuloksen. Luettelo valtuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään on kokousasian liitteenä.

Asian käsittely:

Keskusvaalilautakunta 16.4.2025 § 39:

”Päätös:

Lautakunta päätti

- 1) suorittaa arvonnin niiden ehdokkaiden osalta, joilla on sama äänimäärä ja merkitä arvonnin tulos pöytäkirjan liitteeksi;
- 2) vahvistaa tulos pöytäkirjaan otettavan liitteen mukaisesti ja merkitä vaalitoimituksessa annetun yhteensä 929 mitätöntä ääntä ja 48 375 hyväksyttyä ääntä ja annettujen äänten kokonaismääräksi 49 304;
- 3) julkaista vaalien tuloksen laittamalla sen sisältävä pöytäkirja valitusosoituksineen kunnan julkisten kuulutusten ilmoitustaululle kaupungin verkkosivuille seitsemän päivän ajaksi;
- 4) antaa luettelon valtuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään valtuustolle ja tiedottaa siitä julkisten kuulutusten ilmoitustaululla kaupungin verkkosivuilla; sekä

5) antaa tiedon vaalien tuloksesta oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän keskitettyyn laskentajärjestelmään.

Esittelijä:

keskusvaalilautakunnan sihteeri Sulka Sini

Päätösehdotus:

Lautakunta päättää

1) suorittaa mahdolliset arvonnat ja vahvistaa

- ne äänimäärät ja vertausluvut, jotka kukin ehdokas on saanut,
- mahdollisten arvontojen tulokset,
- mitättömien äänten määrän ja
- äänten kokonaismäärän (hyväksytyt äänet yhteensä + mitättömät äänet).

2) julkaista vaalien tuloksen laittamalla sen sisältävä pöytäkirja valitusosoituksineen kunnan julkisten kuulutusten ilmoitustaululle kaupungin verkkosivuille seitsemän päivän ajaksi;

3) antaa luettelon valtuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään valtuustolle ja tiedottaa siitä julkisten kuulutusten ilmoitustaululla kaupungin verkkosivuilla

4) antaa tiedon vaalien tuloksesta oikeusministeriön vaalitietojärjestelmän keskitettyyn laskentajärjestelmään.

Perusteluosa:

Vaalilain 88 §:n mukaan ehdokkaiden saamat äänimäärät lasketaan yhteen siten, että samaan vaaliliittoon kuuluvien puolueiden ehdokkaiden äänimäärät tulevat vaaliliiton hyväksi, vaaliliittoon kuulumattoman puolueen ehdokkaiden äänimäärät puolueen hyväksi ja yhteislistaan kuuluvien valitsijayhdistysten ehdokkaiden

äänimäärät yhteislistan hyväksi.

Vaalilain 89 §:n mukaan vaaliliittoon kuulumattomaan puolueeseen ja kuhunkin yhteislistaan kuuluvien ehdokkaiden keskinäinen järjestys puolueessa tai yhteislistassa määräytyy heidän saamiensa henkilökohtaisten äänimäärien mukaan. Tässä järjestyksessä ehdokkaille annetaan *vertausluvut* siten, että kunkin puolueen tai yhteislistan ensimmäinen ehdokas saa vertausluvukseen puolueen tai yhteislistan hyväksi annettujen äänten koko lukumäärän, toinen puolet siitä, kolmas kolmanneksen, neljäs neljänneksen ja niin edelleen.

Vaaliliittoon kuuluvien puolueiden ehdokkaiden keskinäinen järjestys määräytyy puolueesta riippumatta heidän saamiensa henkilökohtaisten äänimäärien mukaan. Tässä järjestyksessä ehdokkaille annetaan vertausluvut siten, että ensimmäinen ehdokas saa vertausluvukseen vaaliliiton hyväksi annettujen äänten koko lukumäärän, toinen puolet siitä, kolmas kolmanneksen, neljäs neljänneksen ja niin edelleen.

Yhteislistaan kuulumattoman valitsijayhdistyksen ehdokkaan vertauslukuna on hänen saamansa äänimäärä.

Vaalilain 90 §:n mukaan, jos äänimäärät tai vertausluvut ovat yhtä suuret, niiden keskinäinen järjestys ratkaistaan arpomalla.

Vaalilain 91 §:n mukaan vaalien tuloksen määrittämiseksi kuntavaaleissa kirjoitetaan kaikkien ehdokkaiden nimet heidän vertauslukujensa suuruuden mukaiseen järjestykseen ja kunkin ehdokkaan nimen kohdalle merkitään hänen vertauslukunsa. Tästä nimisarjasta valitaan sarjan alusta alkaen niin monta ehdokasta kuin kunnassa on valittava kunnassa valtuutettuja. Lahden kaupungissa valtuustoon valitaan toimikaudeksi 2025–2029 yhteensä 59 valtuutettua.

Vaalilain 93 §:n mukaan Varavaltuutettujen valitsemisesta säädetään kuntalain 17 §:ssä. Kuntalain 17 §:n mukaan valtuutetuille valitaan varavaltuutettuja jokaisen kuntavaaleissa esiintyneen vaaliliiton, puolueen ja yhteislistan ensimmäisistä valitsematta jääneistä ehdokkaista sama määrä kuin valtuutettuja, kuitenkin vähintään kaksi.

Vaalilain 95 §:n mukaan kunnan keskusvaalilautakunta vahvistaa vaalien tuloksen 3. päivänä vaalipäivän jälkeen viimeistään kello 18 aloitettavassa kokouksessaan.

Kunnan keskusvaalilautakunnan on viipymättä:

- 1) julkaistava vaalien tulos laittamalla sen sisältävä pöytäkirja valitusosoituksineen kunnan julkisten kuulutusten ilmoitustaululle seitsemän päivän ajaksi;
- 2) annettava luettelo valtuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään valtuustolle ja tiedotettava siitä sillä tavalla kuin kunnan ilmoitukset kunnassa saatetaan tiedoksi; sekä
- 3) annettava tieto vaalien tuloksesta oikeusministeriölle sen määräämällä tavalla.”

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: kirjaamo

Liitteet

- 8 Valitut valtuutetut ja varavaltuuteut vertausluvuittain

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 19.05.2025

48

Valtuustoaloite: Ruolan Ostoskeskus ja sen luonteiskulmaan sijoittuva Möysän Liiketalon saisi sr-merkinnän tai sitä tarkasteltaisiin ympäristöä säilyttävien periaattein

4996/00.01.01.03/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

kaupunginarkkitehti Johanna Palomäki p. 050 387 8715

kaavoitusarkkitehti Tuomas Helin p. 044 482 6337

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 12.05.2025

§ 141

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.”

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 23.04.2025

§ 47

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

suunnittelujohtaja Helminen Juha

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Valtuutettu Tapani Ripatti 11.11.2024:

”ALOITE: Ruolan ostoskeskus.

Esitän, että Ruolan Ostoskeskus ja sen luoteiskulmaan sijoittuva Möysän Liiketalon (asemakaava 398A-493) saisi sr-merkinnän tai sitä tarkasteltaisiin ympäristöä säilyttävin periaattein.

PERUSTELUOSA.

Tein aloitteeni, koska on käynyt ilmi, että ko. alueen omistava Kiinteistö-Oy Itä-Aukio on käynnistänyt jo v. 2019 ”alueen kehittämishankkeen”, jonka keskeisenä ajatuksena on alueen myynti saksalaiselle päivittäistavarakauppaketjulle. Se haluaa

rakentaa alueelle brändinsä mukaisen massiivisen liikerakennuksen. Tämä merkitsisi koko nykyisen ostoskeskuksen katoamista sekä alueella olevien palveluiden - ehkä postipalveluita lukuunottamatta – häviämistä.

Aloitteellani haluan ensinnäkin korostaa sitä tosiseikkaa, että rakennusten purkamisella menetetään sellaisia arvoja, joita ei saa uuden rakentamisella takaisin. Lisäksi kannattaa muistaa, että ostoskeskus liittyy laajemman Ruolan alueen kokonaisuuteen sitä täydentäen.

80-luvulla rakennettu Möysän liiketalo ei kuulu alkuperäiseen Ruolan kaavaan, mutta se on kuitenkin palveluiden kannalta tärkeä.

Ostarin alueen kehittämisen kannalta voitaneen myös pohtia mahdollisuutta saneerata aluetta pala kerrallaan.

Aloitteellani haluan toki myös herättää laajemminkin keskustelua Lahden lähiöiden kehittämistarpeista. Keskustan kehittämisestä puhutaan ihan riittävästi.

Ruolan alue ei ole nykyisin voimassa olevassa asemakaavassa erikseen suojeltu. Kaavamääräysten (K-5-käyttötarkoitusteksti) mukaan ostoskeskuksen tontti on liike- ja toimistorakennusten korttelialuetta, jolle voidaan sijoittaa myös julkisen hallinnon ja palvelujen tiloja. Asuinhuoneistoja sallitaan vain kiinteistönhoidolle välttämätöntä henkilökuntaa varten.

SR-MERKINTÄ.

Sr-merkintä kaavassa tarkoittaa sitä, että rakennus on määrätty säilytettäväksi tai suojelluksi. Suojelulla halutaan turvata talojen arkkitehtuuriset, rakennushistorialliset ja kulttuurihistorialliset arvot. Ruolan ostoskeskus koostuu useita eri aikoina rakennetuista matalista rakennuksista, jotka muodostavat kiinnostavan kokonaisuuden.

Haluan aloitteellani mitata sr-merkinnän joustavuutta kysymällä: Voiko Ruolan ostoskeskuksen aluetta ajatella kokonaisuutena, jonka sisällä olevia rakennelmia voidaan käsitellä ikäänkuin sr-merkinnällä varustetun rakennuksen sisätiloina.

RUOLAN OSTARI

Ostoskeskus valmistui vuonna 1965. Se mitoitettiin n. 2500 ihmisen päivittäiseen käyttöön. Sen luoteiskulmaan rakennettiin vuonna 1989 Möysän Liiketalo. Yleiskaavassa sekä maakuntakaavassa Ruolan alue on katsottu rakennetun kulttuuriympäristön kannalta arvokkaaksi. Ne ohjaavat asemakaavoitusta.

Ostoskeskus on pieteetillä toteutettu, välittävä elementti kaupunkimaisen- ja lähiörakentamisen liitoskohdassa. Se edustaa ostoskeskusarkkitehtuurin kulta-aikaa ja massoitteeltaan ns. sisäpihamallia.

Ostarin piha-alueelle on sekä istutuksia että vesiallas, jossa on kuvanveistäjä Viljo Mäkisen Sukeltaja-patsas. (Patsas on nyt kunnostettavana). Ostoskeskuksen mittakaavaa on kuvattu sanalla ”inhimillinen”.

Suuresti kunnioittamani kaupunkirakentamisen tutkija Riitta Niskanen on todennut Ruolan ostarista vuonna 2000: Aluekokonaisuus on arvioitu sommittelultaan ansiokkaaksi ja vähäeleisyydessään visuaalisesti tehokkaaksi.

OSTOSKESKUS NYT (Viipurintie 1)

Maankäyttö- ja rakennuslaki §166 toteaa ”Rakennusten omistajilla on velvollisuus pitää rakennus ympäristöineen hyvässä kunnossa”.

Ruolan ostoskeskuksen omistavan Kiinteistö-Oy Itä-Aukion intresseissä on liiketoiminnan voitto ei Ruolan alueen tai taloudellisten riskien otto ostarin kehittämiseksi. Aluepoliittisten tavoitteiden toteuttaminen ei ole sen vastuulla.

Mielestäni kiinteistöyhtiö ei ole ollut kiinnostunut alueen kunnostamisesta, josta johtuen kaikki ostarin rakennukset ovat kattavan peruskorjauksen tarpeessa. Jotenkin tyypillinen tapa Lahdessa!

Kiinteistöyhtiö käynnisti kaavamuuotos- ja kiinteistökehityshankkeen syksyllä 2019 ostoskeskuksen kehittämiseksi (ESS 24.2.2020).

Tällä hetkellä ostarin ja Liiketalon kiinteistöissä ei ole yhtään liiketilaa tyhjänä. Niissä toimii liikuntayritys, ravintola, valokuvaamo, käsityökeskus Kankurin ilo, valokuvaamo, Kukkakauppa, R-kioski, apteekki, Lahden hierontakoulu.

Ikävät Faktat.

- Tontin viheralueen kasvit ovat hoitamattomia, ostoskeskuksen piha-alueella oleva vesiallas on kunnostamisen tarpeessa. Sukeltaja-patsas on kunnostettavana.
- Liikehuoneet ovat pieniä. Rakennukset ovat kuitenkin rakennusjärjestelmänsä puolesta muuntojoustavia ja ne taipuvat ominaisuuksiltaan moneen eri käyttöön.
- Taloudelliselta kannalta tarkasteltuna rakennusten säilyttäminen nykyisellään ja korjaaminen ei ole mielekästä.

KANNATTAA MUISTAA.

- Ostoskeskus sijoittuu autoliikenteen solmukohtaan; Viipurintien, Karjalankadun ja Ahtialantien risteykseen.
- Möysässä, lähellä Ruolan ostoskeskusta ovat mm. Harjula-setlementti ja Harjula-keskus sekä palvelukeskus Onnelanpolku.
- Viipurintie 2:een, vanhan Möysän Esson tontille on tehty suunnitelmat, jotka tuovat alueelle kaksi yhdeksänkerroksista kerrostaloa.
- Vanhalle VPK:n tontille (Möysänkatu 5 & 5b) tulee ikäihmisten yhteisöllisen asumisen kohde.

Ruolan ostoskeskuksessa tulee olla monenlaisia palveluita eri-ikäisille ihmisille.

UHKA ja MAHDOLLISUUS.

Pahin uhkakuva on, että Ruolan ostari ja Möysän Liiketalo autioituvat rakennusmassan rapistumisen seurauksena ja alue muuttuu Hämeenkadun

”kummitustaloakin” pahemmaksi ”kummitusalueeksi”. Toinen vaihtoehto on se, että kansainvälinen yritys tuhoaa koko Ruolan alueen historialliset, kulttuurilliset ja yhteisölliset arvot. Kolmas vaihtoehto on, että jos Lahdessa onnistuttaisiin yhdistämään 60-luvun ostoskeskuksen luonne ja historia sekä nykyhetken ja tulevaisuuden liiketaloudelliset vaatimukset (sr-merkintä tai ympäristöä ja historiaa säilyttävä saneeraaminen), tehtäisiin kaiketi suomalaista kaavoitushistoriaa. Tuolloin päivitettäisiin nimittäin koko Ruolan alueen ilme, joka on merkittävä osa Lahden kaavoitushistoriaa.

ASUKASILTA

Möysän koulussa järjestettiin 14.3.2024 asukasilta, jossa käsiteltiin ostoskeskuksen sekä sen lähialueen kaavasuunnitelmia.

Illassa lausuttua:

- Asun Möysässä Tenavankadulla. Täällä alueella asuu monia ikäihmisiä ja me käytämme Möysän ostarin palveluja, kuten apteekkia, kukkakauppaa ja R-Kioskia. Ne ovat tärkeitä lähipalveluja. Näille lähipalveluille tulee jäädä toimitilat.

- Nykyisin ostarilla on sellaisia palveluja, mitä me asukkaat käytämme. Apteekki, R-Kioski, kukkakauppa ensisijaisina, joskus myös hierontapalveluja kipeytyneiden lihasten hoitamiseksi. ESS:ssä julkaistun luonnoksen mukaan uusi liikeyritys veisi nämä palvelut lähialueelta. EI HYVÄ!

PS. en ole maininnut ostajakandidaattia nimeltä, koska se ei ole oleellisin asia asiassa.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen:

Ruolan ostoskeskus ja Möysän liiketalo ovat kaavoituksen vuoden 2025 työohjelmassa. Ruolan ostoskeskuksen omistajien tahtotila rakennusten

purkamisen suhteen on selkeä, mikä otetaan alueen kehittämisessä huomioon. Kaavatyön etenemisestä ja osallistumismahdollisuuksista kerrotaan [kaavatyökohteen verkkosivulla](#). Ruolan ostoskeskusta koskevat ratkaisut tehdään kyseisessä kaavaprosessissa, jonka yhteydessä kuullaan kattavasti kaikkia asianosaisia ja jossa aluetta tarkastellaan kokonaisuutena kaikki arvot mahdollisuuksien mukaan yhteensovittaen.

Alueen kehittämiselle haasteita asettavat muun muassa mittavaksi kertynyt peruskorjaustarve, rakennusten mitoitus (verraten pienet liikehuoneistot) ja tontin pienehkö koko sekä viereisten tonttien olemassa olevat rakennukset, jotka sijoittuvat lähelle tontin rajoja. Kaavoituksessa on tutkittu ja tutkitaan erilaisia vaihtoehtoja. Palveluiden säilymisen tärkeys alueellisesti, rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja korjaamisen ekologisuus ovat mm. tunnistettuja arvoja, jotka huomioidaan kaavaprosessissa.

Viitatus linkin tiedot:

- Verkkosivun nimi: Möysä, Viipurintie 1, Ruolan ostoskeskus - Lahti
- Viittauspäivämäärä: 12.3.2025
- Verkkosivun tarkka osoite: <https://www.lahti.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaupunkiympariston-suunnittelu/asemakaavoitus/kaavatyokohteet/moysa-viipurintie-ruolan-ostoskeskus/>
- Lisähuomio: verkkosivu poistuu käytöstä kaavoitusprosessin valmistuttua

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Tiedoksi: asian valmistelijoille

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Liitteet

9 Valtuustoaloite: Ruolan ostoskeskus (11.11.2024)

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 19.05.2025

49

Valtuustoaloite: Lahden Viuhassa ja Ahtialassa sijaitsevan Sipurantien liikenneturvallisuuden välitön parantaminen kustannustehokkaasti ja nopeasti

631/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

suunnittelupäällikkö Pirkko-Leena Jakonen, p. 044 416 3503

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 12.05.2025

§ 142

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.”

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunkiympäristölautakunta, 23.04.2025

§ 48

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

suunnittelujohtaja Helminen Juha

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunta antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Valtuutettu Milla Bruneau ja 17 muuta valtuutettua jättivät 3.2.2025 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Lahden kaupunginvaltuuston 3.2.2025 pidetyn kokouksen esityslistan pykälässä 8 hyväksyttiin asemakaavaehdotus A-2939, Viuha, Ahtiala, Sipurantien kaavoittamisesta kaduksi.

Lahden kaupungin aloitteesta tehdyn asemakaavatyön tavoitteena oli Sipurantien kaavoittaminen kaduksi Savontien-Ahtialantien välisillä asemakaavoittamattomilla tieosuuksilla, minkä jälkeen tiealueiden omistus siirrettäisiin valtiolta kaupungille.

Vastuu Sipurantien ylläpidosta on kuitenkin jo siirretty kaupungille.

Kaavan vireilletulo, osallistumis- ja arviointisuunnitelma ja luonnosvaiheen kuuleminen tapahtui vuoden 2024 aikana. Muilla tahoilla ei kaavaluonnokseen ollut huomauttamista, mutta luonnosvaiheen kuulemisen aikana saatiin lausuntoja mm. Sipurantien liikenneturvallisuutta vakavasti haittaavasta Ylä-Viuhantien tieliittymän muuttuneesta kohdasta.

Kaksikaistainen Sipurantie mutkittelee Alasenjärven selännealueella maastoa myötäillen. Tien eteläpuolella kulkee yhdistetty pyörätie ja jalkakäytävä, jonka ELYkeskus rakensi vuonna 2022 (<https://www.ess.fi/paikalliset/4672502>). Sipurantie kokoaa pientaloalueille johtavien katujen ja yksityisteiden liikenteen. Sipurantien nopeusrajoitus on 50 km/h ja liikennemäärät tiellä ovat vähäiset. Tieliikenneonnettomuustilastoissa tiellä on sattunut eniten ulosajoja.

ELY-keskus rakennutti edellä mainitun pyörätien ja työn yhteydessä aiempi Ylä-Viuhantielle vievä tieliittymä siirtyi *Takkulasta päin* tultaessa alemmas, mistä johtuen näkyvyys liittymään kääntyessä *Takkulaan päin* katsoessa on huonontunut merkittävästi – lähes kokonaan. Tieliittymä siirtyi ikään kuin ”mäennypylän väärälle puolelle”. Asukkaat ilmaisivat huolensa asiasta ELY:lle jo pyörätien rakennustyön yhteydessä, mutta ELY:n mukaan suunnitelmiin ei enää voitu tehdä muutoksia.

Nyt kun valtuusto on päättänyt Sipurantien kaavoittamisesta kaduksi on kaupungin mahdollista parantaa kadun turvallisuutta muuttamalla asukkaiden kanssa keskustellut ja kaavaprosessissa esille tuodut liikenneturvallisuutta merkittävästi haittaavat seikat **nopeasti ja kustannustehokkaasti**. Asiaa kommentoi mm. Uudenmaan ELY-keskuksen liikenneturvallisuuden johtava asiantuntija tammikuussa 2025 ilmestyneessä lehtiartikkelissa, jossa alueen asukkaat osoittivat myös huolensa tieliittymän vaarallisuudesta. <https://www.ess.fi/paikalliset/8206295>

Risteyksen turvallisuuden parantamiseksi on muutamia vaihtoehtoja, joista osa on toteutettavissa helposti, kustannustehokkaasti ja nopeasti ja osa ovat sellaisia, että ne vaativat enemmän suunnittelua ja resursseja. On pohdittava ainakin

- 1) **nopeusrajoituksen alentamista** risteyksen kohdalla molemmista suunnista tultaessa (liikennemerkkit molempiin suuntiin),
- 2) **vaarallisesta risteyksestä varoittamista** (liikennemerkkit molempiin suuntiin),
- 3) **hidasteiden lisäämistä** ja
- 4) mahdollisesti myös Ylä-Viuhantien **risteyksen siirtämistä**.

Koska alueella ei ole voimassaolevaa asemakaavaa Ylä-Viuhantie on yksityistie, jonka kunnossapidosta vastaa tiekunta.

Kaavaselostuksessa kerrotaan, että jos ennestään olevan yksityisen tien liittymän muuttuneen käytön johdosta aiheutuu vaaraa liikenteelle, yksityisen tien pitäjä on velvollinen tienpitoviranomaisen ohjeiden mukaan muuttamaan liittymän sellaiseksi, että siitä aiheutuva haitta poistuu taikka vähenee, sekä hakemaan tarpeen vaatiessa uutta liittymälupa ja kustannuksista vastaa yksityisen tien pitäjä. Eli mahdolliset muutokset liittymään tulisi toteuttaa yksityistiekunnan toimesta ja kustannuksella mutta kaupungin luvalla.

Valtuustoaloitteen valmistelussa ja vastauksessa on huomioitava mahdollisen prosessin yhteydessä kaupungin ja yksityisen tien tieosuuskunnan vastuut siten, etteivät vastuut tiekunnalle tule mahdottomiksi toteuttaa ja vastuunjaossa esim. Sipurantien kunnossapidosta ei ole tulkinnanvaraa.

Valtuustoaloitteen tarkoituksena on parantaa erittäin vaarallisen tieliittymän yhteydessä olevan Sipurantien liikenneturvallisuutta, joka koskettaa kaikkia Sipurantiella kulkevia kuten autoilijoita, moottori- ja polkupyöräilijöitä ja

jalankulkijoita.”

Vastine aloitteeseen

Liikennesuunnittelu on tutkinut Sipurantien ja Ylä-Viuhantien risteysaluetta sekä maastokäynneillä että suunnitelmadokumenteista. Sipurantie on ollut valtion ylläpitämä maantie ja ELY-keskus rakennutti tien eteläpuolelle vuonna 2022 kävely- ja pyöräilytien. Tässä yhteydessä maantielle ei tehty muutoksia, eikä liittymän paikka muuttunut. Ainoa muutos liittymässä oli, että Ylä-Viuhantietä tultaessa on ylitettävä ensin kävely- ja pyöräilyväylä. Alueelta on myös rakentamisen yhteydessä poistettu puustoa. Tien muuttuminen katualueeksi on asemakaavalla tullut voimaan 24.3.2025. Kadunpitopäätös on kaupunkitekniikassa valmisteilla.

Risteys on liikenneturvallisuuden osalta puutteellinen, koska näkemäalueet ovat liian lyhyet. Paras ratkaisu olisi liittymän siirtäminen, mutta koska kyseessä on yksityistie, liittymän siirtäminen ja sen kustannukset kuuluvat tiekunnalle. Siirtäminen ratkaistaan tiekunnan hakemuksesta yksityistietoimituksessa.

Nopeina parannuksina voidaan lisätä vaarallisen risteyksen liikennemerkkit sekä laajentaa taajama-alueen merkintää. Kaupunkisuunnittelu valmistelee nämä suunnitelmat ja niitä koskevat viranhaltijapäätökset, joiden hyväksyminen edellyttää, että ensin kaupunki on tehnyt kadunpitopäätöksen.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Liitteet

- 10 Lahden Viuhassa ja Ahtialassa sijaitsevan Sipurantien liikenneturvallisuuden välitön parantaminen kustannustehokkaasti ja nopeasti (peitetty)

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 19.05.2025

50

Valtuustoaloite: Ultraprocessoidun ruoan poistaminen Lahden päiväkotien ja koulujen ruokailusta ja sen korvaaminen ravitsemuksellisesti laadukkaammilla vaihtoehdoilla

627/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

opetus- ja kasvatusjohtaja Virve Jämsén p. 044 7161 328

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 12.05.2025

§ 143

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

todeten. että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.”

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 22.04.2025

§ 51

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

opetus- ja kasvatusjohtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Pro Lahden valtuustoryhmä on 3.2.2025 tehnyt valtuustoaloitteen ultraprosessoidun ruoan poistamiseksi Lahden päiväkotien ja koulujen ruokailusta ja sen korvaamiseksi ravitsemuksellisesti laadukkaammilla vaihtoehdoilla:

”Esitämme, että Lahden kaupungin päiväkotien ja koulujen ruokailuista poistetaan ultraprosessoitu ruoka ja korvataan se ravitsemuksellisesti laadukkaammilla, vähemmän prosessoituilla ja terveellisemmillä vaihtoehdoilla.

Lisäksi esitämme, että taloudellisten mahdollisuuksien mukaan ja lain niin salliessa merkittävä osa tarjottavasta ruoasta olisi kotimaista ja mahdollisimman lähellä tuotettua. Tämä tukisi paikallista ruokatuotantoa, vahvistaisi huoltovarmuutta ja edistäisi suomalaisen maatalouden elinkelpoisuutta sekä paikallisten ruokatuottajien toimintaa.

Lahdessa on tehty monia hyviä toimenpiteitä päiväkotien ja koulujen ruokailun kehittämiseksi, mistä suuri kiitos. Kuitenkin on edelleen tarpeen varmistaa, että tarjottava ruoka tukee lasten hyvinvointia ja terveyttä parhaalla mahdollisella tavalla. Kouluissa ja päiväkodeissa ei tulisi lainkaan tarjota ultraprocessoitua ruokaa, kuten valmisruokia ja pitkälle jalostettuja elintarvikkeita.

Miksi ultraprocessoitu ruoka tulisi poistaa?

Useat tutkimukset ovat osoittaneet, että ultraprocessoitu ruoka voi sisältää runsaasti lisäaineita, säilöntäaineita sekä keinotekoisia maku- ja väriaineita, jotka voivat aiheuttaa lapsille erilaisia terveysongelmia. Näitä ovat muun muassa:

- Ilmavaivat, vatsakivut ja ruoansulatusongelmat
- Krooniset suolistosairaudet
- Elimistön säätelyhäiriöt ja matala-asteinen tulehdus
- Ylipaino ja muut elintapasairaudet

Ultraprocessoidut ruoat sisältävät usein piilosokereita, ultraprocessoituja kasvirasvoja ja liiallista suolaa. Ravitsemuksellisesti köyhät ruoat voivat myös heikentää lasten keskittymiskykyä, energiatasoa ja jaksamista. Laadukas, ravinteikas ruoka tukee lasten fyysistä ja henkistä kehitystä sekä parantaa oppimista ja hyvinvointia.

Mitä ultraprocessoitu ruoka on?

Ultraprocessoidun ruoan tunnistaa sen ainesosaluettelosta: jos siinä on sellaisia ainesosia, joita ei käytetä kotikeittiöissä, kyseessä on usein ultraprocessoitu tuote. Näitä ovat esimerkiksi:

- Glukoosi-fruktoosisiirappi
- Maltodekstriini

- Proteiini-isolaatit
- Kovetetut kasvirasvat
- Aromi-, täyte- ja emulgointiaineet

Esimerkkejä ultraprosessoiduista elintarvikkeista:

- Margariinit ja levitteet
- Sulatejuustot ja pitkälle prosessoidut maitotuotteet
- Makeutetut jogurtit ja rahkat
- Pakasteateriat ja pikaruoat
- Makkarat, leikkeleet ja valmisateriat
- Keksit, välipalapatukat ja makeutetut juomat

Ultraprosessoidut tuotteet eivät ole välttämättömiä terveellisen ja monipuolisen ruokavalion kannalta, ja ne voidaan korvata yksinkertaisemmista, puhtaista raaka-aineista valmistetuilla aterioilla.

Esimerkki ultraprosessoidusta ateriasta ja sen korvaamisesta

Nykyään kouluissa ja päiväkodeissa tarjottavissa ruoissa voi olla runsaasti teollisia ainesosia. Esimerkiksi jauheliha-makaronilaatikko voidaan valmistaa kahdella eri tavalla:

Nykyinen versio (ultraprosessoitu)

Sisältää muun muassa: muunnetut tärkkelykset, emulgointiaineet, aromiaineet, väriaineet, maltodekstriinin ja stabilointiaineet.

Vaihtoehtoinen versio (vähemmän prosessoitu)

Valmistetaan suomalaisesta naudan jauhelihasta, munamaitoseoksesta, kermasta, voista, sipulista, jodidusta suolasta, mustapippurista ja täysjyvämakaronista –

ilman tarpeettomia lisäaineita.

Ehdotetut toimenpiteet Lahden kaupungille

1. Poistaa ultraprosessoidut ruoat päiväkotien ja koulujen ruokalistoilta.
2. Korvata nämä ruoat puhtaista ja laadukkaista raaka-aineista valmistetuilla aterioilla, jotka eivät sisällä tarpeettomia lisäaineita tai liiallista prosessointia
3. Painottaa ruokalistasuunnittelussa sesongin mukaisia, kotimaisia ja mahdollisuuksien mukaan ekologisesti tuotettuja raaka-aineita.
4. Varmistaa, että tarjottavat ateriat ovat monipuolisia, ravinteikkaita ja tukevat lasten terveyttä ja hyvinvointia.

Päiväkot- ja kouluruokailu on kasvatuksellinen kysymys

Suomalainen päiväkot- ja kouluruokailu on osa kasvatusta ja opetusta. Sen tehtävä on tukea lasten ja nuorten oppimista, terveyttä ja hyvinvointia. Nykyinen käytäntö, jossa tarjotaan teollisesti pitkälle prosessoitua ruokaa, ei ole linjassa näiden tavoitteiden kanssa.

Lahden kaupungin tulee ottaa huomioon lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja kehityksen tärkeys ja ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta päiväkot- ja kouluruokailu tukee heidän terveyttään parhaalla mahdollisella tavalla.”

Varhaiskasvatus ja perusopetus ovat pyytäneet Päijät-Hämeen Ateriapalvelut Oy:lta lausunnon, jota esitetään vastauksena valtuustoaloitteeseen:

”Päiväkotiruokailu

Pienten lasten ruokailussa on tavoitteena tukea lapsen tervettä kasvua ja kehitystä sekä kehittää muun muassa lapsen maku- ja ruokatottumuksia. Tarjoamme lapsille

maukkaan ja ravitsemuksellisesti tasapainoisen ateriakokonaisuuden.

Ruoanvalmistuksessa otamme huomioon pienet lapset asiakkaina muun muassa ruoan rakenteessa ja maustamisessa. Lapsille valmistetaan aamupala, lounas ja iltapäivän välipala sekä vuorohoidossa oleville myös päivällinen ja iltapala.

Kouluruokailu

Kouluissa tarjoamme hyvää, monipuolista, maistuvaa ja ravitsemussuosittelun mukaista ruokaa. Ruoka tukee lasten ja nuorten jaksamista, kasvua ja painon tervettä kehitystä.

Ruokalistasuunnittelussa huomioimme myös oppilaiden suosikkiruokat. Päivittäin on tarjolla vapaasti otettavissa myös kasvisvaihtoehto. Koululounaalla tarjotaan pääruoan lisäksi salaattia, leipää, levitettä ja maitoa. Kuuden viikon perusruokalistaan muutoksia tuovat juhlapyhät.

Ruokalistan ateriat valmistamme laadukkaista, pääsääntöisesti kotimaisista raaka-aineista. Lähi tuottajien tuotteita käytämme mahdollisuuksien mukaan. Olemme myös sitoutuneet käyttämään luomutuotteita. Tällä hetkellä olemme Portaatteluomuun tasolla 4 (tasot 1-6). Tämä tarkoittaa sitä, että keittiössä käytetään vähintään kahdeksaa (8) merkittävää raaka-ainetta pysyvästi luomutuotteina. Lisäksi käytetään muita luomutuotteita mahdollisuuksien mukaan.

Koulu- ja päiväkotiruokailun tavoitteena on tarjota ravitsemuksellisesti täysipainoista ja turvallista ruokaa kaikille asiakkaillemme. Tavoitteet perustuvat Valtion ravitsemusneuvottelukunnan (VRN) suosituksiin, ja ruoan koostumus suunnitellaan suositusten mukaisesti, kattamaan vähintään kolmasosa koululaisen ja kaksi kolmasosaa päiväkotilapsen päivittäisestä energiantarpeesta. On totta, että osa ruoasta on ultraprocessoitua, mutta sillä ei automaattisesti ole negatiivisia terveysvaikutuksia, jos kokonaisuus on ravitsemuksellisesti tasapainoinen. Ruokalistoista tehdään laskelmia säännöllisesti ravitsemuksellisen laadun takaamiseksi ja varmistamiseksi.

Ruoan valinnassa ja arvioinnissa ei ole syytä tarkastella pelkkää prosessointiastetta, vaan olennaisia ovat elintarvikkeiden valmistusaineet. Terveydelle merkittävintä on sokerin, suolan, rasvan määrä ja laatu sekä kuinka paljon tuotteessa on kuituja. Nämä ravitsemuslaadun kriteerit varmistetaan mm. käytössämme olevilla sydänmerkki resepteillä.

Prosessoimisasteluokituksessa ei huomioida ravintoarvoja sinänsä, eli esimerkiksi teollisesti valmistettu ruisleipä on ultraprosessoitu siinä missä sokeroitu munkkikin. Korkea energiatiheys ja matala ravintoainetiheys kielivät epäterveellisyydestä. Näin ollen kansallisissa ravitsemussuosituksissa termejä prosessoitu ja ultraprosessoitu ruoka ei voida käyttää ruokien luokittelussa suositeltaviin tai ei suositeltaviin.

Tuoteturvallisuus

Suuremmassa mittakaavassa tuotettuja ateriapalveluja on mietittävä valmistusprosessien ja elintarvikkeiden mikrobiologista turvallisuutta, säilyvyyttä sekä logistisia ratkaisuja. Tarkalla suunnittelulla, ruokaturvallisuus huomioiden, voimme vähentää ruokahävikkiä ja helpottaa turvallisen kouluruokailun järjestämistä.

Ravitsemuksellisen laadun lisäksi huomioitavia tekijöitä ovat kustannustehokkuus. Ravitsemuskriteerit täyttävien prosessoitujen elintarvikkeiden käyttö on edullisempaa ja tehokkaampaa. Ne voidaan mm. ostaa suuremmissa erissä, mikä säästää kouluruokailun kustannuksia ja helpottaa valmistusprosessia.

Kuuntelemme asiakasta

Vain syöty ruoka ravitsee. Koululaisilla on usein mahdollisuus valita kaupan paistopisteen rasvainen pasteija ja ruokajuomaksi energiajuomaa, ravitsevan ja täysipainoisen koululounaan sijaan. Kouluruokailua järjestäessämme pyrimme huomioimaan ruoan hyväksyttävyyden eli sen, mitä toiveita asiakkailta on.”

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite: Ultraprosessoidun ruoan poistaminen Lahden päiväkotien ja koulujen
- 1 ruokailusta ja sen korvaaminen ravitsemuksellisesti laadukkaammilla vaihtoehtoilla

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 19.05.2025

51

Valtuustoaloite: Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen Lahden kaupungissa

1157/00.01.01.03/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

henkilöstöjohtaja, konsernihallinnon johtaja Mira Keitaanranta p. 050 559 4065

kehittämisojohtaja Sari Alm p. 050 398 5162

toimitilajohtaja Jouni Arola p. 050 559 4227

tapahtumapäällikkö Inkeri Määttä p. 044 416 3890

johtava asiantuntija Pia Haverinen p. 050 398 7621

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitettyksi.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 12.05.2025

§ 144

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto merkitsee aloitteen ja siitä annetun lausunnon tiedokseen todeten, että aloitteessa tarkoitettu asia on tullut tässä yhteydessä riittävästi selvitetyksi.”

Perusteluosa

Valtuutettu Miina Harmaala ja 23 muuta valtuutettua 10.3.2025:

”Lahden kaupunki on sitoutunut yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämiseen, mutta työ ei ole vielä valmis ja tarvitaan konkreettisia tekoja asian eteenpäin viemiseksi. Kaupunkina meidän on varmistettava, että jokainen asukas ja kaupungin työntekijä sekä luottamushenkilö voi kokea itsensä arvostetuksi ja tasa-arvoiseksi riippumatta sukupuolesta, iästä, vammaisuudesta, etnisestä taustasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muista henkilökohtaisista tekijöistä. Yhdenvertaisuus ei toteudu itsestään, vaan se vaatii aktiivisia ja konkreettisia toimenpiteitä, jotka näkyvät arjessa ja päätöksenteossa. Kaupungin tulee toimia esimerkkinä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisessä kaikille kaupunkilaisille.

Esitämme, että Lahden kaupunki vahvistaa yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämistä esimerkiksi seuraavilla keinoilla:

1. Yhdenvertaisuusohjelman päivittäminen

- Kaupunki päivittää ja konkretisoi nykyisen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman niin, että siinä asetetaan mitattavia tavoitteita ja toimenpiteitä.
- Suunnitelman tulee sisältää selkeitä toimia, joilla edistetään yhdenvertaisuutta kaupungin palveluissa, rekrytoinneissa ja päätöksenteossa.

- Kaupunginvaltuusto on 10.6.2019 hyväksynyt kaupungin eettiset ohjeet, mutta ohjeet ja sisällöllinen asian edistäminen tulee olla osa normaalia kaupungin toimintaa sekä työkaluttuuria eikä pelkkä pölyyntyvä dokumentti.

2. Koulutus ja osaamisen vahvistaminen

- Lahden kaupungin henkilöstölle järjestetään valmennusta ja /tai koulutusta monimuotoisuuden huomioimisesta ja syrjimättömyydestä sekä pidetään yllä tietoisesti yhdenvertaisuutta edistävää ja syrjintää ehkäisevää toimintatapaa.

3. Epäkohtiin puuttuminen ja anonyymi ilmoituskanava

- Lahdessa tehostetaan ja kehitetään matalan kynnyksen ilmoittamista, jossa kaupungin työntekijät ja luottamushenkilöt voivat tuoda esiin yhdenvertaisuuteen liittyviä epäkohtia sekä ehdottaa konkreettisia toimia ratkaisuehdotuksiksi.
- Ilmoitukset käsitellään luottamuksellisesti ja niihin reagoidaan konkreettisesti.
- Kaupungin perehdytyksen eettisissä ohjeissa mainitaan anonyymi ilmoittaminen, mutta tarvitaan konkretiaa sekä toimenpiteen esiin nostamista osana normaalia työkaluttuuria.

4. Kaupungin tilojen ja tapahtumien saavutettavuuden parantaminen

- Varataan resursseja ja asiantuntija-apua esteettömyyden parantamiseen kaupungin julkisissa tiloissa ja tapahtumissa.
- Kehitetään edelleen saavutettavuutta kaupungin digipalveluissa ja viestinnässä. Saavutettavuudesta kerätään aktiivista palautetta.

5. Yhteistyö järjestöjen ja yhteisöjen kanssa

- Kaupunki kehittää yhteistyötä yhdenvertaisuutta edistävien järjestöjen kanssa.

- Yhteistyön tavoitteena on edistää konkreettisia toimia ja luoda toimintamalleja, jotka edistävät yhdenvertaisuutta ja lisäävät tasa-arvoa.

Lahden kaupungilla on mahdollisuus näyttää esimerkkiä ja olla kaupunki, jossa yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat aidosti osa arkea ja päätöksentekoa. Esitämme, että kaupunki ryhtyy konkreettisiin toimenpiteisiin ja raportoi niiden etenemisestä säännöllisesti kaupunginvaltuustolle.”

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on keskeinen periaate, joka ohjaa Lahden kaupungin toimintaa ja päätöksentekoa. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden arvot eivät ainoastaan vahvista sosiaalista oikeudenmukaisuutta, vaan myös luovat perustan kestävälle ja osallistavalle kehitykselle. On tärkeää, että jokainen asukas ja työntekijä tuntee olevansa arvostettu ja tasavertainen, riippumatta taustastaan, sukupuolestaan, iästään tai muista henkilökohtaisista ominaisuuksistaan.

Kuntien yhtenä tehtävänä on edistää toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä estää välitöntä ja välillistä syrjintää. Käytännössä tämä tapahtuu osana monia eri tehtäväkokonaisuuksia: päätöksentekoa, toiminnan ja talouden ohjausta ja johtamista, palveluiden järjestämistä ja tuottamista sekä työnantajatehtäviä. Kyse ei ole erillisestä lisätehtävästä, vaan toimintatavoista, joilla lisätään asiakas- ja työntekijälähtöisyyttä ja palvelujen laatua.

1. Yhdenvertaisuusohjelman päivittäminen

Lahden kaupungilla ei ole yhtä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmaa, vaan yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa käsitellään useissa erillisissä suunnitelmissa. Nämä suunnitelmat tarkastelevat yhdenvertaisuutta kunkin erityisryhmän näkökannasta ja

ovat näin yksityiskohtaisempia ja operatiivista toimintaa paremmin ohjaavia kuin kaikki ryhmät kattava yleinen, kaupunkitasoinen yhdenvertaisuussuunnitelma tai -ohjelma.

Lahden kaupungin henkilöstön tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2022–2025 sisältää esimerkiksi rekrytointiin, osaamisen kehittämiseen ja palkkaukseen ja palkitsemiseen liittyviä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuutta edistäviä toimenpiteitä. Osana kaupungin työhyvinvointikyselyä kartoitetaan ja seurataan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista organisaatiossa. Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma päivitetään vuoden 2025 aikana yhteistyössä henkilöstön/henkilöstöjärjestöjen kanssa. Päivityksen yhteydessä kiinnitetään erityisesti huomiota mitattaviin tavoitteisiin.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa on laadittu toimipaikkakohtaiset toiminnalliset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat, joita tarkastellaan vuosittain. Peruskoulujen käyttöön on laadittu yhteinen Lahden perusopetuksen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Opetussuunnitelman mukaisesti opetuksessa käydään läpi ihmisoikeuksiin, esteettömyyteen, sukupuolten moninaisuuteen, rasismiin, segregatioon ja tasa-arvoon liittyviä oppisisältöjä. Esimerkiksi syksyllä 2024 käydyissä Skidialogeissa on tarkasteltu tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä näiden näkymistä nuorten elinpiirissä. Myös lukioilla on lukiodien yhteinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Nuorisopalveluiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma päivitetään vuoden 2025 aikana ja nuorisotiloissa on otettu vuonna 2024 käyttöön turvallisen tilan periaatteet. Työllisyyspalveluille valmistellaan vuoden 2025 aikana tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Jatkossa suunnitelmien valmistelun ja päivittämisen yhteydessä kiinnitetään huomiota tavoitteiden ja toimenpiteiden mitattavuuteen.

Erillisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien lisäksi Lahden kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2022-2025, Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-

2025, Ikääntyneen väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpidesuunnitelma 2023-2025, Lahden kaupungin kotoutumishjelma 2025, Lahden kaupungin vammaispoliittinen ohjelma 2021-2024 (päivitys valmistelussa) sekä Lahden kaupungin kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2024 sisältävät tasa-arvoja ja yhdenvertaisuutta edistäviä toimenpiteitä.

Lahden kaupungin eettiset toimintaperiaatteet löytyvät intrassa ja ovat sisällytetty henkilöstön perehdyttämismateriaaliin. Lisäksi niistä muistutetaan esimerkiksi esihenkilökirjeessä tai intran uutisnostoissa koko henkilöstölle. Eettiset toimintaperiaatteet olivat aktiivisesti esillä kaupunginhallituksen työskentelyssä kuluvan valtuustokauden alussa. 1.6.2025 aloittava kaupunginvaltuusto ja kaupunginhallitus perehdytetään eettisiin toimintaperiaatteisiin.

2. Koulutus ja osaamisen vahvistaminen

Lahden kaupunki edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäisee syrjintää kaikessa toiminnassaan. Teema on jatkuvasti esillä suunnitellessa tulevia koko organisaatiolle suunnattuja koulutuksia liittyen esimerkiksi johtamisosaamiseen ja työyhteisötaitoihin. Palvelualueiden vastuulla on suunnitella ja järjestää tarvittavaa substanssiin, esimerkiksi asiakaskohtaamisiin, liittyvää koulutusta itsenäisesti.

Koko henkilöstöllä on käytettävissä verkkokoulutuspalvelun laajat sisällöt liittyen monimuotoisuuden tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen. Tänä keväänä on erikseen vinkattu esihenkilöille suunnatusta monimuotoisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo työyhteisössä -koulutuksesta kesäkuun alussa. Koko henkilöstölle on myös tarjolla intrassa kaupungin oma antirasismikoulutuskokonaisuus.

Vuonna 2024 monimuotoisuuden työyhteisössä paneuduttiin työterveyshuollon asiantuntijan opastuksella sekä esihenkilöiden etäkahveilla että henkilöstön etäkahveilla. Aihetta käsiteltiin myös koko henkilöstölle suunnatun Erilaisuus voimavaraksi -videovalmennuksen avulla.

Hallintopalveluissa on järjestetty alkuvuonna päätösvalmistelua koskevaa koulutusta valmistelijoille. Koulutuksen tavoitteena oli edistää yhdenmukaisen päätöksentekomenettelyn ja hyvän hallinnon toteutumista kaupungissa. Koulutuksessa käsiteltiin erityisenä teemanaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvonäkökulman huomioimista päätösvalmistelussa.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus on myös työelämän kehittämiskilpailun teemana vuonna 2025. Kilpailussa palkitaan työyhteisöjä, jotka ovat tehneet konkreettisia tekoja arvojen edistämiseksi. Lisäksi osaamisen jakamiseksi ja hyvien käytäntöjen esilletuomiseksi on pyydetty henkilöstöltä näkemyksiä ja ideoita tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden kohentamiseksi (sisäisen intran uutinen asiasta 30.4.2025).

3. Epäkohtiin puuttuminen ja anonyymi ilmoituskanava

Häirinnästä on kyse silloin, kun henkilö on järjestelmällisesti, toistuvasti ja pitkäkestoisesti painostavan, loukkaavan tai alistavan käyttäytymisen kohteena työhön liittyen ja tästä aiheutuu hänelle terveyshaittaa. Maalittaminen on häirinnän ilmiö. Epäasiallista kohtelua on yleisen hyvän tavan vastainen toiminta ja käyttäytyminen työssä. Epäasiallisen kohtelun lopettaminen on työturvallisuuslain mukaan työnantajan velvollisuus. Työturvallisuus laki velvoittaa myös työntekijöitä ilmoittamaan esihenkilölleen työpaikan olosuhteissa, rakenteissa, koneissa, laitteissa tai työ- ja suojeluvälineissä havaitsemista puutteista. Työntekijän keskeisiä velvollisuuksia ovat huolellisuus- ja lojaliteettivelvoite sekä salassapitovelvollisuus.

Lahden kaupungin toimintaohje, Hyvä käytös sallittu ohjaa häirinnän, epäasiallisen kohtelun ja syrjinnän estämistä työpaikoilla. Maalittamisesta ohjeistetaan myös koko henkilöstöä. Työhyvinvointipalvelut ohjaa ja neuvoo koko henkilöstöä asioiden käsittelyssä, järjestää perehdytys- ja valmennustilaisuuksia ja ylläpitää intransivuja.

Lahden kaupungilla on käytössä anonyymi ilmoituskanava, jonka kautta voi ilmoittaa huolet tai raportoida epäily väärinkäytöksestä tai toiminnasta, joka ei

noudata eettisiä periaatteita. Ilmoituskanava on tarkoitettu väärinkäytösepäilyistä ilmoittamiseen, esimerkiksi eturistiriidat, lahjonta, ihmisoikeusrikkomukset, kilpailulainsäädäntöä vastaan tehdyt rikkomukset, taloudelliset väärinkäytökset, syrjinnän tai ahdistelun muodot. Ilmoituskanavaan eivät kuulu tavanomaiset asiakaspalautteet, häiriöilmoitukset ja reklamaatiot. Ilmoitukset käsitellään luottamuksellisesti ja sovitun prosessin mukaisesti. Ilmoituskanavan kautta tulneiden ilmoitusten lukumääristä ja mahdollisista toimenpiteistä on raportoitu tilinpäätöksen yhteydessä. Linkki väärinkäytösilmoitukseen löytyy Lahti.fi sivustolta Väärinkäytösilmoitus - Lahti ja sisäisestä intrasta.

4. Kaupungin tilojen ja tapahtumien saavutettavuuden parantaminen

Lahdessa suunnitellaan, kunnossapidetään ja rakennetaan esteetöntä ympäristöä. Esteettömyys huomioidaan kaavoituksessa, uusissa julkisissa rakennuksissa, perusparannushankkeissa ja yleisillä alueilla, siten että eri tavoin liikkuvien ja toimivien ihmisten tarpeet huomioidaan. Esteettömyys on osa suunnittelutyötä kaikessa rakentamisessa.

Lahden kaupungin talonrakennushankkeissa hankevaiheissa käytetään rakennusalan tehtäväluetteloita suunnittelu- ja rakennustyön toimeksiannon sisällön määrittelyyn, suunnittelun ja rakentamisen sekä käytön ja ylläpidon kokonaisuuden hallintaan, osana esteettömyyden huomioonottamista ja laadunvarmistusta. Toimitilahankkeen pääsuunnittelija vastaa siitä, että suunnitelmat täyttävät maankäyttö- ja rakennuslain esteettömyysasetuksen vaatimukset. Pääpiirustuksiin ja pihasuunnitelmaan merkitään käyttötarkoituksen mukaiset rakenneratkaisut ja apuvälineet. Käyttäjien tarpeet tulevat hankkeen suunnitteluun tilan käyttäjän edustajan kautta. Hankkeen käyttäjän edustajat vastaavat siitä, että heidän toimintansa palvelupolun kalusteet, varusteet ja laitteet

täyttävät esteettömyysvaatimukset. Heidän tulee myös toimittaa tarvittavat tiedot hankkeen suunnitteluun ja rakentamiseen.

Tapahtumien saavutettavuudesta

Jokaiseen tapahtumaan tulisi luoda yhdenvertaisuussuunnitelma turvallisuussuunnitelman tapaan. Yhdenvertaisuussuunnitelman on hyvä olla oma dokumenttinsa, mutta tarvittaessa se voi olla myös turvallisuussuunnitelman liitteenä. Ei tehdä suunnitelmaa vain koska se on ”pakko” tehdä, vaan siksi, että se tukee tapahtuman järjestämistä ja kaikkien mahdollisuuksia osallistua.

On tärkeää miettiä, kenelle tapahtumaa tehdään ja onko se aidosti kaikille saavutettava tilan osalta, hinnaltaan tai markkinointikielen ja -kuvamateriaalin osalta. Lisäksi tulisi myös kiinnittää huomiota siihen, ketkä tapahtumaa tekevät eli onko tekijäkunta myös moninaista. Tämä lisää osallistujien kiinnostusta ja samaistumista tapahtumaan. Moninaisuutta arvostava työkuulttuuri tapahtumissa on tärkeää. Tapahtuman teemoihin olisi hyvä kiinnittää huomiota, millaista se on ja kenelle se on suunnattu ja onko tapahtumaan osallistuvat vähemmistöt huomioitu.

Turvallisen tilan periaatteet tulee aina luoda jokaiselle tapahtumalle erikseen, eikä vain kopioida toisesta tapahtumasta ja miettiä, miten juuri kyseinen tapahtuma on kaikille turvallinen.

Tapahtumissa vammaisille olisi hyvä olla oma yhteyshenkilö, johon voisi olla tarvittaessa jo ennen tapahtumaa yhteydessä ja selvittää miten alueella on mahdollista esimerkiksi liikkua ja saada tapahtumakokemuksesta kaikki irti.

Jokaisessa tapahtumassa olisi tärkeää nykyään olla häirintäyhdyshenkilö, jonka yhteystiedot löytyvät tapahtuman nettisivuilta. Häirintäyhdyshenkilöllä ei tarvitse olla mitään tiettyä vaatetusta, vaan usein arkinen vaatetus on helpommin lähestyttävä; pinssi riittää erottautumiseen.

Tapahtuman akkreditoinnin yhteydessä voidaan vaatia sitoutumaan tapahtuman yhteisiin arvoihin ja mikäli näitä arvoja rikkoo, voidaan akkreditointi poistaa.

Tapahtumissa tulee huomioida riittävä turvallisuusresurssi ja muistaa, että turvallisuutta on myös häirinnän ehkäisy. Jokaisessa tapahtumassa tulisi olla selkeät ohjeet sille miten koetusta syrjinnästä voi ilmoittaa ja kenelle. Kynnyksen tulisi myös olla matala.

Saavutettavuus viestinnässä, tiedonsaannissa ja palveluissa merkitsee sitä, että käyttäjä voi valita eri tapoja kommunikoida sekä saada tietoa ja palveluja. Julkisten tahojen tai palveluntuottajien tarjoama tieto pitäisi olla saatavilla eri kanavien kautta, kuten sähköisessä ja painetussa muodossa. Sähköisissä palveluissa, kuten verkkopalveluissa on huomioitava, että sisältö on selkeää ja ymmärrettävää ja se on luettavissa ruudunlukuapuvälineillä.

Sosiaalinen saavutettavuus tai esteettömyys liittyy asenteisiin, yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen. Asiakaspalvelutilanteissa pitäisi näkyä myönteiset asenteet ihmisten moninaisuutta kohtaan.

Jotta voidaan puhua esimerkiksi saavutettavista tapahtumista, kaikkien osatekijöiden pitää olla esteettömiä. Jotta palvelu on kaikille saavutettava, on se saatavilla eri kanavien kautta (kuten puhelin- ja verkkopalvelu sekä kasvokkainen asiointi) ja kanavat on toteutettu saavutettavuus huomioiden. Esimerkiksi tapahtuman verkkosivuja on voitava käyttää ruudunlukuapuvälineillä ja sen asiakaspalvelupiste sijaitsee esteettömässä paikassa, esteettömien kulkuyhteyksien päässä ja asiakaspalvelussa huomioidaan asianmukaisesti ihmisten moninaisuus. Esteettömyyden ja saavutettavuuden ketju on juuri niin toimiva kuin sen heikoin kohta on.

5. Yhteistyö järjestöjen ja yhteisöjen kanssa

**Kaupunginvaltuusto
Esityslista**

nro 4

Kaupunki on sitoutunut edistämään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaikessa toiminnassaan. Teemme yhteistyötä laajan ja monipuolisen järjestökentän kanssa. Yhteistyömme perustuu yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon periaatteisiin. Tämä tarkoittaa, että kohtelemme kaikkia järjestöjä tasapuolisesti ja oikeudenmukaisesti, riippumatta niiden koosta, toimialasta tai taustasta.

Yhteistyön tavoitteena on mahdollistaa vahvan ja elinvoimaisen järjestökentän toiminta, jossa jokainen toimija voi toimia ja kehittyä parhaalla mahdollisella tavalla. Kehitämme jatkuvasti yhteistyömuotojamme ja kuuntelemme järjestöjen tarpeita ja toiveita. Uskomme, että avoin ja reilu yhteistyö hyödyttää koko kaupunkia sekä lisää asukkaiden osallisuutta ja hyvinvointi

Lahden kaupunki edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Kaupunginvaltuusto on edellisen kerran käsittelyt yhdenvertaisuuden teemaa 13.11.2023 § 117 (vastaus valtuustoaloitteeseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunnan perustaminen).

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Liitteet

- 12 Valtuustoaloite: Yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen Lahden kaupungissa

Kaupunginvaltuusto
Esityslista

nro 4

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 19.05.2025

52
Kokouksessa jätettävät valtuustoaloitteet

73/00.01.01.03/2025

Päätös

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto lähettää aloitteet kaupunginhallituksen käsiteltäviksi.

Perusteluosa

Hallintosäännön kaupunginvaltuustoa koskevien sääntöjen 9 §:n mukaan kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen on valtuustoryhmällä ja valtuutetulla oikeus, ilmoitettuaan siitä aikaisemmin puheenjohtajalle, tehdä kirjallisia aloitteita kaupungin toimintaa ja hallintoa koskevista asioista. Aloite annetaan puheenjohtajalle se jälkeen, kun se on esitelty valtuustolle.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Kirjaamo